

АРСЕНАЛ ГААГИ: ОГЛЯД НІДЕРЛАНДСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

Документ підготовлено аналітичним відділом ГО «ПОВЕРНИСЬ ЖИВИМ!»

Вважаємо, що подана інформація є коректною та актуальною станом на середину листопада 2023 року. ГО «ПОВЕРНИСЬ ЖИВИМ!» не несе відповідальності за наслідки використання цієї інформації з іншою метою або в іншому контексті.

Дизайн і верстка: Микола Ковальчук, Антон Муравейник

Фото на обкладинці: Andrij Sybiha / Facebook

Аналітичний відділ ГО «ПОВЕРНИСЬ ЖИВИМ!» було створено у травні 2018 року. Завдання аналітиків — всебічне вивчення питань, що мають прямий чи опосередкований вплив на обороноздатність України.

ГО «ПОВЕРНИСЬ ЖИВИМ!»

Україна, 01030, м. Київ, вул. Богдана Хмельницького, 32, офіс 41

Телефон: +38 (068) 500 88 00

Сторінка: savelife.in.ua

E-mail: office@savelife.in.ua

Зміст

Вступ	4
1. Чому Нідерланди підтримують Україну	5
1.1. Російська війна із Заходом	5
1.2. Світовий порядок	6
1.3. Європейська стабільність	8
2. Нідерландська військова допомога	9
2.1. Прямі постачання	9
2.2. Закупівлі	10
2.3. Тренувальні операції	11
3. Потенційні проблеми	13
3.1. Політичні зміни	13
3.2. Запаси озброєння	15
3.3. Вплив союзників	15
4. Подальші перспективи співробітництва	17

Вступ

До російського повномасштабного вторгнення військова співпраця між Україною та Королівством Нідерланди відбувалася переважно в рамках міжнародних зусиль щодо контролю над озброєнням, операцій ООН з підтримки миру, операцій США та НАТО. У військовій сфері Нідерланди¹ та Україна не так шукали співпраці один з одним, як періодично опинялись у складі одного контингенту чи місії.

Російське вторгнення в 2014 році суттєво не змінило ситуації. Гаага² засудила анексію Криму, але утрималась як від надання військової допомоги Україні, так і від підтримки жорстких санкцій, наголошуючи на необхідності вирішення питання дипломатичним шляхом.³

Втім, вже під час другої фази російського вторгнення у 2022 році Нідерланди стали одним з найактивніших друзів України. Гаага передала озброєння на суму близько 993 мільйони євро, профінансувала виробництво нових систем і боєприпасів на суму близько 400 мільйонів євро та вклала додаткові 200 мільйонів євро у фонди військової підтримки України.⁴ Такий масштаб допомоги робить Нідерланди сьомим найбільшим військовим донором України, після США, Німеччини, Великої Британії, Норвегії, Данії та Польщі, а сукупний розмір нідерландської допомоги у грошовому еквіваленті випереджає такі значно більші країни, як Франція, Італія, Іспанія та Канада, станом на вересень 2023.⁵

Ця доповідь розгляне причини активної залученості Гааги, потенційні проблеми та перспективи українсько-нідерландського військового співробітництва.

-
- ¹ Тут та далі «Нідерланди» використовуються у значенні Королівства Нідерландів, а не установчої країни Нідерланди.
  - ² Не зважаючи на те, що офіційною столицею Королівства Нідерландів є Амстердам, уряд традиційно зустрічається у Гаазі. Тут і далі Гаага вживається як метонім для позначення нідерландського уряду.
  - ³ How should Europe respond to Russia? Dutch view: <https://www.clingendael.org/publication/how-should-europe-respond-russia-dutch-view>
  - ⁴ Наведені цифри взяті з офіційного сайту Міністерства оборони Нідерландів: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraine>
Разом з тим, Кільський інститут світової економіки оцінює внесок Нідерландів як вдвічі більший: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker>
  - ⁵ Ukraine Support Tracker (станом за листопад 2023 року, останнє оновлення бази даних було опубліковане у вересні): <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker>

1. Чому Нідерланди підтримують Україну

1.1. Російська війна із Заходом

Після закінчення Холодної війни в Нідерландах панував оптимізм у душі «кінця історії». Нідерландський політикум вважав, що економічні та культурні зв'язки з Росією допоможуть трансформувати її у консолідовану ліберальну демократію. Траєкторія розвитку сучасної РФ, втім, розчарувала нідерландські еліти. Згортання демократичних реформ та зростання кількості порушень прав людини зробили подібну трансформацію мало-реалістичною перспективою.⁶

Попри це, Гаага прагнула зберегти свої зв'язки з Москвою. Навіть анексія Криму, що порушила важливі для Нідерландів принципи міжнародного права, не призвела до розриву. Очільники Королівства вважали анексію та російське вторгнення на сході України радше ізольованим конфліктом між Україною та РФ, ніж частиною глобального протистояння Заходу та Росії. Відтак Гаага вважала можливим і прагнула зберегти співпрацю з Москвою у контексті інших регіонів та аспектів міжнародного порядку.⁷

Важливим були й економічні інтереси. У 2014 році торговий обіг між Нідерландами та РФ дорівнював 24,6 мільярда євро. Одна з найбільших нідерландських⁸ компаній Shell була серед головних інвесторів у Росію, газотранспортна компанія Gasunie — активним партнером російського Газпрому та акціонером «Північного потоку», а Роттердам виступав основним транзитним портом для російської нафти.⁹

Як результат Нідерланди прагнули зберегти як дипломатичні, так й економічні відносини з Москвою, водночас виступаючи проти російських дій в Україні. Конкретним втіленням цього підходу стало засудження Росії, підтримка дипломатичного врегулювання конфлікту, проте опір жорстким санкціям, що могли б підірвати економічні зв'язки. Гаага вважала, що самих погроз впровадження жорсткіших санкцій буде достатньо для стримування російської агресії.¹⁰

Вододілом у відносинах із РФ стало збиття пасажирського рейсу MH17, в результаті якого загинули 298 людей, зокрема 196 нідерландських громадян. Офіційно Гаага уникала приписувати відповідальність до кінця розслідування. Втім, від самого його початку нідерландський уряд був неприємно вражений відсутністю співпраці з боку Росії та спробами вплинути на процес, а позиції окремих політиків ставали все більш ворожими до Москви у міру збільшення кількості доказів російської відповідальності за збиття MH17.¹¹

Попередні результати розслідування з'являлись на фоні збільшення доказів про російські кампанії дезінформації, підбурювання соціальної поляризації, спроби впливу на

⁶ Dutch narratives about Russian-Western relations: https://www.clingendael.org/sites/default/files/2017-12/Dutch_narratives_about_Russian-Western_relations.pdf

⁷ Там само.

⁸ У 2021 компанія заявила про переміщення штаб-квартири в Лондон: <https://www.reuters.com/world/uk/shell-proposes-single-share-structure-tax-residence-uk-2021-11-15>

⁹ How should Europe respond to Russia? Dutch view: <https://www.clingendael.org/publication/how-should-europe-respond-russia-dutch-view>

¹⁰ Там само.

¹¹ The impact of MH-17 on Dutch-Russian relations: <https://www.clingendael.org/publication/impact-mh17-dutch-russian-relations>

політичні процеси, кібератаки, зокрема кібератаку на Організацію з контролю хімічного озброєння на території Королівства, що в той час вела розслідування стосовно використання хімічної зброї у Солсбері при отруєнні сім'ї Скрипалів.¹²

Поступово Гаага утвердилась у висновку, що РФ є загрозою для Європи, світу та Королівства. Уже в 2019 році стратегічні документи уряду зазначали, що Кремль прагне підірвати єдність ЄС та НАТО, а довгостроковим наміром Москви є переформатування світового порядку.¹³ Нідерланди більше не прагнули зберегти можливості співробітництва з Росією, як у 2014 році, а шукали способи протидіяти її впливам.¹⁴

У цьому контексті повномасштабне російське вторгнення було сприйнято не як ізольований російсько-український конфлікт, а як частину ширшої війни Москви проти Заходу, в яку Нідерланди прямо втягнуті через збиття МН17 та російські гібридні операції на території Королівства. Невдовзі й економічні відносини з активу перетворились на загрозу. Після російських спроб тиску на Захід за допомогою енергоносіїв, нідерландський уряд узяв курс на зменшення товарообігу та нівелювання будь-яких стратегічних залежностей від Москви.¹⁵

Таким чином, із перспективи Королівства, війна в Україні є не тільки актом агресії проти самої України, а частиною російської війни проти Заходу, у якій Гаага та Київ перебувають по один бік барикад. Сама ж війна, на думку нідерландського уряду, буде мати суттєві наслідки для ключових інтересів Королівства: збереження світового порядку та європейської стабільності.¹⁶

1.2. Світовий порядок

Гаага не просто так вважається світовою столицею права. Нідерланди багато років підтримують розвиток міжнародного права, арбітражних та судових органів. Усе тому, що збереження світового порядку, заснованого на правилах, є ключовим інтересом Гааги, що закріплений на конституційному рівні.¹⁷

Для Нідерландів важливість правил у міжнародних відносинах обумовлено двома причинами.

По-перше, правила мирного співіснування й захисту суверенітету покращують безпеку Нідерландів. Світ, у якому більші геополітичні актори, можуть використовувати силу для нав'язування своєї волі слабшим акторам був би значно небезпечнішим для такої відносно невеликої країни, як Нідерланди.¹⁸

¹² Defence Vision 2035: <https://english.defensie.nl/downloads/publications/2020/10/15/defence-vision-2035>

¹³ National Security Strategy 2019: <https://english.nctv.nl/documents/publications/2019/09/19/national-security-strategy>

¹⁴ Dutch National Risk Assessment: <https://english.nctv.nl/documents/publications/2019/09/18/dutch-national-risk-assessment>

¹⁵ Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/04/03/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands>

¹⁶ AIVD Annual Report 2022: <https://english.aivd.nl/publications/annual-report/2023/06/16/aivd-annual-report-2022>

¹⁷ The Constitution of the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/reports/2019/02/28/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands>

¹⁸ Policy framework Global Multilateralism 2022-2026: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/06/08/policy-framework-global-multilateralism>

По-друге, чинний світопорядок закріплює вигідні для Нідерландів економічні правила. Відкритість світової економіки збільшує транзитну роль країни, а також дозволяє безперешкоди доступ до сировини та безперешкоди експорт товарів і послуг. Своєю чергою, міжнародне законодавство створює прогнозоване середовище для нідерландської торгівлі та механізми захисту інвестицій навіть у торговельних конфліктах із більшими геополітичними гравцями.¹⁹

Щоб зберегти ці переваги Нідерланди виступають адвокатом міжнародного права та активно працюють над притягненням до відповідальності його порушників. Характерно, що Гаага адвокує міжнародне право загалом, а не тільки ключові для себе норми. Так, акцент на правах людини тільки частково ціннісний. Нідерланди проводять прямий взаємозв'язок між дотриманням прав людини й збереженням світопорядку, вважаючи, що безкарне порушення міжнародних норм з прав людини може бути першим кроком до більш глобальних порушень, які мають безпосередній вплив на інтереси Королівства.²⁰

У цьому контексті як сам факт російської агресії, так і численні порушення прав людини, що скоїли російські військові на території України, на думку Нідерландів, становлять серйозну загрозу для функціонування світового порядку, що заснований на правилах.²¹

Безумовно, Росія порушила норми дійсного світового порядку ще в 2014 році. Проте якщо тоді Нідерланди вважали, що загроза санкцій може зупинити Росію, в 2022 році стало очевидно, що слабка реакція лише заохотить Москву до подальшої агресії.²² Не менш важливим є і загострення протистояння з авторитарними державами. Якщо 2014-го Гаага не вбачала на міжнародній арені акторів, які були б готові повторити агресію Кремля, то в 2022 році Нідерланди зі значно більшим занепокоєнням дивились на дії Ірану та Китаю.²³ Представники нідерландського уряду неодноразово висловлювати побоювання, що Пекін і Тегеран будуть уважно слідкувати за результатами бойових дій і планувати свою подальшу політику, ґрунтуючись на відповіді, яку отримає Росія в Україні.²⁴

Відповідно, Нідерланди мають намір продемонструвати якнайжорсткішу відповідь для того, щоб запобігти новим порушенням норм світового порядку та продемонструвати Ірану, Китаю і самій Росії, що агресія не може бути вигідною, міжнародна спільнота не буде ігнорувати кричущі порушення, а порушники не залишаться безкарними. Конкретним проявом цього наміру є військова допомога Україні, дипломатична підтримка та активна залученість у міжнародний судовий процес для притягнення російських військових злочинців до відповідальності.²⁵

¹⁹ Policy framework Global Multilateralism 2022-2026: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/06/08/policy-framework-global-multilateralism>

²⁰ Human Rights: A Core Interest in the Current Geopolitical Context: <https://www.advisorycouncilinternationalaffairs.nl/documents/publications/2022/06/28/human-rights-a-core-interest-in-the-current-geopolitical-context>

²¹ Там само.

²² Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/04/03/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands>

²³ Там само.

²⁴ Наприклад, Minister Hoekstra — CNN International: <https://www.youtube.com/watch?v=h3OAcPK8DFE>

²⁵ Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/04/03/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands>

1.3. Європейська стабільність

Не менш важливим пріоритетом нідерландської зовнішньої політики є стабільність європейського континенту.

З економічної перспективи, нідерландська економіка пов'язана з ЄС та сусідніми країнами. Нідерланди є частиною спільного ринку, використовують євро, а понад 65% нідерландських торговельних відносин відбуваються в межах Європи.²⁶ Як результат економічні проблеми на континенті можуть загрожувати нідерландським ланцюгам постачання, валютній стабільності та ринкам збуту.

З безпекової перспективи, вже за фактом територіальної близькості, нестабільності в європейських країнах мають вплив на самі Нідерланди. Разом з тим відсутність митного контролю між підписантами Шенгенської угоди дозволяє швидке поширення таких загроз, як тероризм, нелегальна міграція, організована злочинність. А членство в Північноатлантичному альянсі створює ризик втягнення Королівства у війни союзників, більшість з яких є саме європейськими країнами.

Для контролю цих ризиків, нідерландська зовнішня політика надає значну увагу стабільності й безпеці континенту.²⁷

Якщо під час першої фази російської агресії в 2014 році прямий вплив на європейську стабільність був незначний, то друга фаза спровокувала міграційну кризу, руйнування ланцюгів постачання та, як наслідок, інфляцію й зростання цін на енергоносії.²⁸ Уряд Нідерландів вважає, що негативні наслідки російського вторгнення з часом будуть лише зростати, тому Гаага зацікавлена якнайшвидше зупинити війну.²⁹

Водночас, з огляду на те, що Нідерланди вважають дестабілізацію Європи свідомим довгостроковим наміром Росії, уряд Королівства не вважає, що перемовини могли б стати шляхом до швидкого вирішення конфлікту. Будь-які перемовини, які б дозволили Москві зберегти контроль над українською територією, винагородили б агресію РФ та заохотили б її до подальших дій, що дестабілізують континент. Уряд Королівства наголошує, що «перемовини наразі не на порядку денному».³⁰ А «альтернативи успіху України на полі бою немає».³¹ Шлях до якнайшвидшого завершення війни Гаага вбачає в інтенсифікації постачання озброєння в Україну.³²

²⁶ Policy Document for Foreign Trade and Development Cooperation: <https://www.government.nl/documents/policy-notes/2022/10/10/policy-document-for-foreign-trade-and-development-cooperation-do-what-we-do-best>

²⁷ Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/04/03/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands>

²⁸ Brief regering; Kabinetsreactie AIV-advies «De Oekraïne-oorlog als geopolitieke tijdschok» — Situatie in de Oekraïne: https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j4nvg55kkg27kof_j9vvij5epmj1ey0/vlz4pby9iesx/f=/kst36045132.pdf

²⁹ Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/04/03/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands>

³⁰ Brief regering; Kabinetsreactie AIV-advies «De Oekraïne-oorlog als geopolitieke tijdschok» — Situatie in de Oekraïne: https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/j4nvg55kkg27kof_j9vvij5epmj1ey0/vlz4pby9iesx/f=/kst36045132.pdf

³¹ Speech by Wopke Hoekstra: Building a secure European future: <https://www.government.nl/documents/speeches/2023/02/20/speech-wopke-hoekstra-building-a-secure-european-future>

³² Там само.

2. Нідерландська військова допомога

21 січня 2022 року, на фоні формування російського наступального угруповання на кордонах з Україною, міністр закордонних справ Нідерландів Вопке Гукстра заявив, що у разі українського запиту на військову допомогу, уряд Нідерландів «розгляне його з розумінням».³³ Місяць потому Нідерланди дотримали слова й у відповідь на запит українського уряду надіслали перший пакет допомоги, який став одним з багатьох наступних актів підтримки, що включали прямі постачання військової техніки, закупівлі озброєння для України, фінансування трастів і фондів та участь у тренувальних операціях.

2.1. Прямі постачання

18 лютого 2022 року Рада міністрів Нідерландів анонсувала перший пакет допомоги, що містив 3000 касок, 2000 бронезилетів, 7 радарів, 30 металошукачів, 2 роботи, пристосованих до пошуку мін у морі, 100 снайперських гвинтівок та 30000 патронів до них.³⁴ Вісім днів потому, вже після початку російського наступу, Нідерланди додатково оголосили про передачу 200 зенітних ракет Stinger, 50 ручних гранатометів Panzerfaust 3 та 400 гранат до них.³⁵ Для прискорення передачі Stinger уряд Королівства скоротив стандартну процедуру погодження.³⁶

У квітні в ЗМІ почали з'являтися повідомлення про плани постачання самохідних артилерійських установок (САУ) PzH 2000.³⁷ Офіційно Нідерланди не коментували ці повідомлення, але, як стало відомо пізніше, Гаага у партнерстві з Берліном погодилась надати Україні 18 самохідних артилерійських установок (САУ) PzH 2000, з яких самі Нідерланди передали 8.³⁸

Обмежена публічність щодо передачі озброєння не є унікальною для Нідерландів. Проте Гаага навіть більш схильна уникати деталей своєї військової допомоги в офіційних оголошеннях, ніж інші партнери України. Наприклад, інформація про передачу бронемашин довгий час була відома на рівні здогадок. Лише рік потому після публікації офіційного переліку нідерландської допомоги стало відомо, що уряд Королівства передав Україні 196 бронемашин YPR-765. Наразі також відомо про постачання бронемашин Fenek та Viking, але їх кількість залишається неанонсованою.³⁹

³³ Уряд Нідерландів відкритий до постачання оборонної зброї в Україну: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/01/21/7132881>

³⁴ Nederland bereid Oekraïne militaire goederen te leveren: <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2022/02/18/nederland-bereid-oekraïne-militaire-goederen-te-leveren>

³⁵ Dutch to supply anti-tank, air defence rockets to Ukraine: <https://www.reuters.com/world/europe/dutch-deliver-200-air-defence-rockets-ukraine-govt-letter-2022-02-26>

³⁶ Нідерланди надсилають Україні ракети Stinger, щоби збивати літаки та гелікоптери РФ: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/26/7134731>

³⁷ Нідерланди все ж таки передають найсучасніші САУ PzH 2000: https://defence-ua.com/news/niderlandi_vse_zh_taki_peredajut_najsuchasnishi_sau_pzh_2000_na_scho_zdatna_tsja_zbroja-7117.html

³⁸ Україна матиме дивізіон 155-мм САУ PzH-2000: <https://mil.in.ua/uk/news/ukrayina-matyme-dyvizion-155-mm-sau-pzh-2000>

³⁹ Militaire steun aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraïne>

Схоже ситуація і з постачанням протикорабельних ракет Harpoon. За деякими повідомленнями, Гаага була залучена в передачу Україні ракет у складі коаліції з Великою Британією, Данією та Іспанією.⁴⁰ Офіційний перелік, втім, не включає ці ракети, що може сигналізувати потенційно більший рівень допомоги з боку Нідерландів, ніж відомо наразі.⁴¹

Але навіть публічна частина допомоги дозволяє зробити висновок про значну залученість Нідерландів у підтримку України. Крім уже названого озброєння, Гаага передала 2 пускові установки Patriot і ракети до них,⁴² а ще планує надати 42 винищувачі F-16⁴³ та 2 бойові кораблі — мінні тральщики класу Alkmaar, що надійдуть в Україну у 2025 році.⁴⁴

Паралельно впродовж усього періоду співпраці з 24 лютого 2022 року Нідерланди активно постачали в Україну боєприпаси, індивідуальну зброю, плавзасоби, радари, дрони, прилади нічного бачення, комп'ютери, польові шпиталі й кухні, намети, паливо, медикаменти, понтони й мостуокладчики, транспортні засоби (яких, станом на листопад 2023 року, передано понад 1000 одиниць) та запчастини.⁴⁵

Згідно з підрахунками Нідерландів, загальна вартість наданого озброєння, станом на листопад 2023 року, дорівнює 993 мільйони євро, не враховуючи винищувачі та кораблі.⁴⁶

2.2. Закупівлі

Водночас Нідерланди активно замовляють озброєння для України у промислових виробників.

Для підсилення української протиповітряної оборони Гаага закупила 100 чеських машин, що обладнані зенітно-ракетними системами.⁴⁷ Як пізніше стало відомо, мова йшла про мобільні зенітні комплекси MR-2 Viktor.⁴⁸ Ці машини допомогли українським силам ефективно протидіяти іранським дронам-камікадзе, зокрема через відносно низьку вартість перехоплення, яка дозволяє зберігати коштовніші боєприпаси більш просунутих систем протиповітряної оборони.

Подібним чином Гаага долучилась і до розбудови танкових спроможностей України. За відсутності власних танків, Нідерланди сконцентруватися на закупівлях та ремонті

---

⁴⁰ The Appearance of the Harpoon Anti-Ship Missile Launchers of the Ukrainian Navy is Still a Secret Even in Official Videos: https://en.defence-ua.com/news/the_appearance_of_the_harpoon_anti_ship_missile_launchers_of_the_ukrainian_navy_is_still_a_secret_even_in_official_videos-7622.html

⁴¹ Militaire steun aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraïne>

⁴² Nederlandse levering Patriot-luchtverdediging aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2023/01/20/details-bekend-over-nederlandse-levering-patriot-luchtverdediging-aan-oekraïne>

⁴³ З них більша частина буде передана Україні напряму, а деякі використані для підготовки українських пілотів у начальному центрі: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/08/20/7167887>

⁴⁴ Україна отримує два мінні тральщики: <https://mil.in.ua/uk/news/ukrayina-otrymaye-dva-minni-tralshhyky>

⁴⁵ Militaire steun aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraïne>

⁴⁶ Там само.

⁴⁷ Nederlandse levering Patriot-luchtverdediging aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2023/01/20/details-bekend-over-nederlandse-levering-patriot-luchtverdediging-aan-oekraïne>

⁴⁸ Militaire steun aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraïne>

техніки.⁴⁹ У листопаді 2022 року, спільно з США, Нідерланди профінансували ремонт 90 танків Т-72Б із чеських складів.⁵⁰ У лютому 2023 року, разом з Німеччиною та Данією, Нідерланди анонсували намір закупити для України принаймні 100 танків Leopard 1A5 з відповідними боєприпасами та запасними частинами.⁵¹ А 20 квітня уряд Королівства заявив, що спільно з Данією планує додатково придбати 14 Leopard 2.⁵²

Окремо Нідерланди залучені до спільних закупівель та європейського виробництва. 260 мільйонів євро уряд Королівства інвестував у спільне європейське виробництво 155-міліметрових боєприпасів для України.⁵³ Близько 100 мільйонів євро Нідерланди пожертвували в Міжнародний фонд для України, створення якого ініціювала Велика Британія для координації закупівель військового обладнання для України. Додаткові 100 мільйонів євро Гаага відправила до трастового фонду НАТО, офіційно відомого як Комплексний пакет допомоги НАТО Україні. Пожертви з цього фонду використовуються для закупівлі нелетальної військової допомоги, такої як паливо, медичні засоби та антидронові прилади.⁵⁴

Сумарне фінансування закупівель напряму та через союзницькі фонди дорівнює близько 668 мільйонів євро, станом на листопад 2023.⁵⁵

2.3. Тренувальні операції

Особливо активну роль Нідерланди беруть у підготовці Збройних Сил України. Королівство залучене у всі визначні тренувальні місії для України.

Так Нідерланди брали участь у підготовці 1000 українських морських піхотинців спільно з Великою Британією та Норвегією.⁵⁶ 230 нідерландських інструкторів тренують українських військових у рамках Місії Європейського Союзу з військової допомоги Україні.⁵⁷ А 90 нідерландських інструкторів залучені до операції Інтерфлекс — британської ініціативи з підготовки українських Сил оборони.⁵⁸

⁴⁹ Leopard 2 Королівської армії Нідерландів належать німецькому Бундесверу й використовуються Нідерландами на умовах оренди.

⁵⁰ Joint Statement by the United States Department of Defense, the Ministry of Defence of the Netherlands, and the Ministry of Defence of the Czech Republic: <https://media.defense.gov/2022/Nov/04/2003108893/-1/-1/0/USAI-7-CZE-TANKS-US-NLD-CZE-PRESS-STATEMENT.PDF>

⁵¹ The Netherlands buys Leopard 1 tanks for Ukraine: <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2023/02/07/nederland-koopt-leopard-1-tanks-voor-oekraïne>

⁵² Danmark donerer Leopard 2-kampvogne til Ukraine: <https://www.dr.dk/nyheder/seneste/danmark-donerer-leopard-2-kampvogne-til-ukraïne>

⁵³ EU-Raad Defensie ministers: munitie voor Oekraïne, opschaling productie en nieuwe defensieprojecten: <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2023/05/23/eu-raad-defensie-ministers-munitie-voor-oekraïne-opschaling-productie-en-nieuwe-defensieprojecten>

⁵⁴ Militaire steun aan Oekraïne: <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraïne>

⁵⁵ Там само.

⁵⁶ NATO Allies train Ukrainian marines: <https://www.natomultimedia.tv/app/asset/695314#:~:text=Synopsis,various%20locations%20across%20the%20UK>

⁵⁷ Nederland levert nog eens 230 militairen voor training Oekraïners: <https://nos.nl/artikel/2464663-nederland-levert-nog-eens-230-militairen-voor-training-oekraïners>

⁵⁸ Netherlands to continue training for Ukrainian recruits in the UK: <https://www.shephardmedia.com/news/training-simulation/netherlands-to-continue-training-for-ukrainian-recruits-in-the-uk>

Крім загальних тренувальних місій, Нідерланди допомагають Збройним силам України засвоювати нову військову техніку. Спільно з Німеччиною, Нідерланди готували українських артилеристів до використання САУ PzH 2000.⁵⁹ Разом із Бельгією допомагають українським морякам опанувати застосування мінних тральників, які Гаага планує передати Україні до 2025 року.⁶⁰ А спільно з Данією очолюють тренувальну місію з підготовки українських пілотів до польотів на винищувачах F-16.⁶¹

Враховуючи тенденцію нідерландського уряду до неопублічності, Гаага могла бути залучена у більшу кількість тренувальних місій, ніж відомо наразі. Серед потенційних тренувань, до яких з великою ймовірністю були залучені нідерландські інструктори, також підготовка Збройних сил України до використання танків Leopard 1 та бронемашин YPR-765, Fenek і Viking.⁶²

---

⁵⁹ Щонайменш кілька країн ЄС готові підтримати місію для навчання українських військових:
<https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/08/30/7145823>

⁶⁰ Україна отримує два мінні тральщики:
<https://mil.in.ua/uk/news/ukrayina-otrymae-dva-minni-tralshhyky>

⁶¹ Данія та Нідерланди очолять підготовку льотчиків України:
<https://mil.in.ua/uk/news/daniya-ta-niderlandy-ocholya1t-pidgotovu-lotchykiv-ukrayiny>

⁶² З огляду на залученість Нідерландів у передачу цих танків та бронемашин.

3. Потенційні проблеми

Враховуючи актуальність цих інтересів, Гаага наразі немає причин зупиняти потік допомоги. Втім деякі фактори зменшують її масштаб та можуть створити серйозніші перепони у майбутньому. Серед таких факторів варто виділити політичні зміни, запаси озброєння та вплив союзників на нідерландську зовнішню політику.

3.1. Політичні зміни

Нідерланди переживають урядову кризу. Через суперечку щодо міграційних квот владна коаліція розвалилась, а прем'єр-міністр Марк Рютте подав королю прохання про відставку уряду.⁶³ Це призвело до оголошення позачергових виборів у парламент, які заплановані на листопад 2023 року.

Згідно з даними соціальних опитувань, що наводить Politico, станом на листопад 2023, три партії очолюють передвиборчі перегони: «Народна партія за свободу та демократію», «Новий соціальний контракт» та політичний альянс Лейбористської й Лівої зеленої партії. На фоні міграційного скандалу правопопулістська «Партія свободи» також переживає збільшення підтримки, втім залишаючись дещо позаду трьох фаворитів.⁶⁴

«Народна партія за свободу та демократію» — це панівний член владної коаліції до її розпаду та партія, вихідцем якої є прем'єр-міністр Марк Рютте. Як сама партія, так і Рютте⁶⁵ були одними з найбільш активних прихильників України після повномасштабного вторгнення Росії.

Партія «Новий соціальний контракт» була створена декілька місяців тому, у серпні 2023 року. Її засновник Пітер Омцігт є вихідцем із партії «Християнсько-демократичний заклик», що входила до коаліції Рютте. Проте Омцігт позиціонує партію як антисистемну силу.⁶⁶ Основний предмет розбіжностей з урядом Рютте становить фінансова політика ЄС, соціальна та кліматична політика Королівства, питання міграції.⁶⁷ У питаннях підтримки України Омцігт рішуче засуджує російське вторгнення та виступає за подальше постачання нідерландської допомоги. Разом із тим Омцігт наполягає на необхідності «ініціатив за лаштунками» для того, щоб «створити для Путіна можливість елегантного відступу з України» та висловлює занепокоєність щодо впливу спільних європейських програм допомоги на фінансову систему ЄС.⁶⁸

Що стосується лейбористів та зелених, то у своїх комунікаціях вони демонструють видимий дискомфорт, щодо теми постачання озброєння, наголошуючи на гуманітарних

⁶³ Mark Rutte: Dutch coalition government collapses in migration row: <https://www.bbc.com/news/world-europe-66139789>

⁶⁴ Netherlands — 2023 general election: <https://www.politico.eu/europe-poll-of-polls/netherlands>

⁶⁵ Яким, втім, оголосив намір піти з політики: <https://www.economist.com/europe/2023/07/10/mark-rutte-the-dutch-prime-minister-quits-politics>

⁶⁶ Popular Dutch politician shakes up November election with new party: <https://www.politico.eu/article/pieter-omtzigt-netherlands-new-social-contract-dutch-election>

⁶⁷ Grondgedachten & Uitgangspunten Nieuw Sociaal Contract: <https://storage.googleapis.com/pieter-omtzigt-website/Definitief-grondslagedocument.pdf>

⁶⁸ Russische inval in Oekraïne: <https://pieteromtzigt.nl/blog/russische-inval-in-oekra%C3%AFne>

програмах, підтримці біженців з України та санкціях проти Росії.⁶⁹ Така риторика характерна для лівих рухів, чий електорат зазвичай не схильний підтримувати воєнні рішення. Попри це, обидві партії підтримують військову допомогу Україні на практиці, а новообраний лідер альянсу Франс Тіммерманс вже встиг заявити, що подальша підтримка України зброєю — це єдиний спосіб завершити війну.⁷⁰

Нарешті, «Партія свободи» має неоднозначну позицію. З одного боку, вона засудила російську агресію, наполягає на притягненні до відповідальності винуватців збиття МН17 та, незважаючи на антимігрантську політику, висловлювала готовність прийняти обмежену кількість українських біженців.⁷¹ З іншого боку, ця політсила має давні відносини з Москвою, виступає проти антиросійських санкцій та постачання озброєння в Україну.⁷² Після повномасштабного вторгнення позиція «Партії свободи» фактично зводиться до засудження Росії з одночасною пріоритизацією власних економічних і соціальних проблем.

Наразі мало ймовірно, що «Партія свободи» зможе сформувати або увійти у владну коаліцію. Згідно з опитуваннями, вона залишається позаду провідних партій. Самі ж провідні партії мають напружені відносини з «Партією свободи». Як «Народна партія за свободу та демократію», так і альянс зелених і лейбористів попередньо уникали співпраці з правопопулістами. «Новий соціальний контракт» так само вже встиг заявити, що не має наміру формувати коаліцію з «Партією свободи», яка, за словами Пітера Омцігта, «не відповідає базовим вимогам верховенства права».⁷³

Відповідно, на сьогодні між партіями, що мають найбільші шанси сформувати коаліцію, існує широкий політичний консенсус щодо подальшої підтримки України. Це підтверджують і слова Міністерки оборони Нідерландів Кайси Оллонгрена, яка заявляє, що «вибори не змінять ставлення Нідерландів до України».⁷⁴

Втім, передвиборча риторика вказує, що питання соціальної підтримки стає гострішим. Це потенційно може політизувати фінансування українського озброєння. Водночас зростання цін внаслідок інфляції залишають правопопулістським рухам велике поле для тиску на новий уряд, потенційно через прив'язування негативних наслідків до антиросійських санкцій та підтримки України.

Останній аспект особливо важливий у контексті російських інформаційних операцій. Наразі, як вважає нідерландська розвідка, Росія не таргетує свою дезінформацію на нідерландську аудиторію.⁷⁵ Це може змінитись з огляду на більш активну роль, яку Гаага

⁶⁹ Groenlinks: <https://groenlinks.nl/tag/oekra%C3%AFne?page=0>
PvdA: <https://www.pvda.nl/solidair-met-oekraïne>

⁷⁰ The Only Way to End the War: <https://www.project-syndicate.org/commentary/russia-war-eu-must-arm-ukraine-and-plan-for-accession-process-by-frans-timmermans-2023-02>

⁷¹ Disagreement among populists in the Netherlands: <https://www.populismstudies.org/disagreement-among-populists-in-the-netherlands-the-diverging-rhetorical-and-policy-positions-of-dutch-populist-radical-right-parties-following-russias-invasion-of-ukraine>

⁷² Leaked documents show connections between PVV and Russia: <https://nltimes.nl/2023/10/19/leaked-documents-show-connections-pvv-russia>

⁷³ Pieter Omtzigt over deelname aan verkiezingen: «De grootste worden is niet het doel»: <https://www.ad.nl/politiek/pieter-omtzig-over-deelname-aan-verkiezingen-de-grootste-woorden-is-niet-het-doel~a61d707d>

⁷⁴ Dutch Minister of Defence Confident in Backing Ukraine Even after Elections: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2023/08/25/7168195>

⁷⁵ AIVD Annual Report 2022: <https://english.aivd.nl/publications/annual-report/2023/06/16/aivd-annual-report-2022>

відіграє у коаліції винищувачів. Соціоекономічні проблеми в такому випадку створюють сприятливе поле для російської пропаганди.

3.2. Запаси озброєння

Основним проблемним аспектом на шляху подальшої підтримки України є запаси озброєння. Це типова проблема для більшості наших партнерів, проте для Нідерландів вона стоїть особливо гостро через менші запаси й одночасно менший потенціал власного ВПК, порівняно з більшими країнами. Для виходу з цієї дилеми, уряд Королівства планує долучитись до закупівлі озброєння у союзників.⁷⁶

Так само, як і у випадку з Великою Британією, проблема для України полягає в недостатньому військово-промисловому потенціалі Заходу для того, щоб перекрити нагальні потреби.⁷⁷ Водночас, зважаючи на погіршення безпекової ситуації у світі, Нідерланди мають намір посилити готовність своїх збройних сил та їх здатність до швидкого розгортання. Серед інших завдань це включає відновлення запасів боєприпасів, запасних частин та озброєння.⁷⁸ В умовах недостатніх промислових спроможностей для того, щоб одночасно покрити й українські, й нідерландські потреби, особливо у боєприпасах, нідерландський уряд опиняється у ситуації вибору між допомогою Україні та розбудовою власних спроможностей.

З огляду на значний обсяг нідерландської допомоги, в тому числі й через контрахтування озброєння і боєприпасів для України, Нідерланди наразі надають перевагу Україні. Дійсно, Вопке Хоєкстра, на той час міністр закордонних справ та другий заступник прем'єр-міністра, зазначав, що підтримка України означає захист безпеки всієї Європи, тому дискусія про те, щоб тримати зброю на власних складах, а не постачати її в Україну, видається йому надуманою.⁷⁹

Ця цитата підтверджує пріоритетність допомоги Україні, проте також сигналізує саме існування подібної дискусії серед нідерландських очільників, а відтак потенційно проблематичний аспект нідерландсько-українських відносин.

3.3. Вплив союзників

З огляду на транснаціональні пріоритети, Нідерланди активно залучені у роботу міжнародних організацій та об'єднань держав. Гаага вибудовує широку мережу міжнародних партнерств та докладає багато зусиль для розбудови відносин із союзниками.

⁷⁶ AIV-briefadvies: de Oekraïne-oorlog als geopolitieke tijdschok: <https://www.adviesraadinternationalevraagstukken.nl/documenten/publicaties/2022/10/20/aiv-briefadvies-de-oekraïne-oorlog-als-geopolitieke-tijdschok>

⁷⁷ Європейський ВПК наразі стикається з проблемами у нарощуванні виробництва. Детальніше: <https://www.bloomberg.com/news/features/2023-07-09/europe-can-t-supply-ukraine-with-weapons-fast-enough-against-russia>

⁷⁸ Defence Vision 2035: <https://english.defensie.nl/downloads/publications/2020/10/15/defence-vision-2035>

⁷⁹ Speech by Wopke Hoekstra: Building a secure European future: <https://www.government.nl/documents/speeches/2023/02/20/speech-wopke-hoekstra-building-a-secure-european-future>

Такий підхід до зовнішньої політики цілком логічний. Як безпека, так і економічне процвітання Нідерландів залежать від міжнародних процесів поза суверенним контролем Гааги. Багатостороння дипломатія дозволяє Нідерландам впливати на міжнародні відносини для захисту своїх ключових інтересів.⁸⁰ На додаток, Нідерланди — невелика країна, яка одноосібно має обмежений вплив на міжнародні події. Членство в альянсах, міжнародних організаціях і об'єднаннях разом із широкою мережею партнерів працює як мультиплікатор сили, дозволяючи Гаазі мати більше впливу, ніж вона мала би одноосібно.⁸¹

На практиці це означає, що Нідерланди схильні формувати широкі коаліції та шукати консенсус із союзниками та партнерами, а сама зовнішня політика Королівства значною мірою залежить від дій та позицій його ключових партнерів. Нідерланди також схильні просувати свої інтереси під час внутрішніх обговорень із союзниками, але надалі дотримуватися встановленого консенсусу. Через таку позицію дослідники часто характеризують зовнішню політику Нідерландів як політику «відданого союзника».⁸²

Для України такий підхід має два проблематичні аспекти.

По-перше, подальша підтримка з боку Нідерландів значною мірою залежить від союзницького консенсусу. Гаага готова лобювати допомогу Україні у межах Альянсу, проте у разі відмови Північноатлантичної більшості від підтримки, мало ймовірно, що Нідерланди будуть готові продовжувати допомогу одноосібно.

По-друге, Гаага демонструє порівняно менший рівень занепокоєння з приводу можливої ескалації російсько-української війни. Національна мережа безпекових аналітиків оцінює ядерну ескалацію як мало ймовірну.⁸³ А Служба загальної розвідки й безпеки Нідерландів зазначає, що наразі Росія не готова піти на ризик відкритого збройного конфлікту з НАТО.⁸⁴ З огляду на таку оцінку ризиків, Нідерланди, ймовірно, були б готові до більш рішучої підтримки України, якби діяли одноосібно. Вже зараз Нідерланди активно формують коаліції з найбільш рішучими членами Північноатлантичного альянсу та підштовхують інших до активнішої допомоги Україні.⁸⁵ Втім, загальний консенсус, якого дотримується нідерландський уряд, все ще формується, зважаючи на позицію членів Альянсу, які більш занепокоєні можливістю ескалації. Впродовж останнього року війни це обмежувало спектр озброєння, що надає Королівство, та сповільнювало його постачання.

⁸⁰ Security Strategy for the Kingdom of the Netherlands: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/04/03/security-strategy-for-the-kingdom-of-the-netherlands>

⁸¹ Детальніше багатосторонній підхід описаний у нідерландській Стратегії глобального мультilaterалізму 2022-2026: <https://www.government.nl/documents/publications/2023/06/08/policy-framework-global-multilateralism>

⁸² Dutch narratives about Russian-Western relations: https://www.clingendael.org/sites/default/files/2017-12/Dutch_narratives_about_Russian-Western_relations.pdf

⁸³ Russische oorlog in Oekraïne en de nationale veiligheid: <https://www.clingendael.org/publication/russische-oorlog-oekraïne-en-de-nationale-veiligheid>

⁸⁴ AIVD Annual Report 2022: <https://english.aivd.nl/publications/annual-report/2023/06/16/aivd-annual-report-2022>

⁸⁵ A conversation with Prime Minister of the Netherlands Mark Rutte: <https://www.atlanticcouncil.org/event/a-conversation-with-mark-rutte>

4. Подальші перспективи співробітництва

Не зважаючи на потенційні виклики, перспективи подальшої співпраці з Нідерландами варто оцінювати позитивно. Переважна більшість нідерландців виступає за продовження військової допомоги Україні.⁸⁶ А на більш стратегічному рівні аспекти, що зумовлюють важливість України для Нідерландів, залишаються актуальними.

Критично важливим для Гааги залишається питання світового порядку та європейської стабільності. Як показують позиції політиків на передвиборчих перегонах, серед еліт існує консенсус, що успіх російської агресії буде мати катастрофічні наслідки як для порядку, заснованого на правилах, так і для європейського континенту.

Сама Росія, на думку нідерландських розвідувальних відомств, «незалежно від результатів війни в Україні, ймовірно, продовжить становити загрозу для Нідерландів у довгостроковій перспективі. Навіть коли цей прямиий конфлікт закінчиться, Російська Федерація залишиться з ресентиментом, недовірою, розчаруванням та сприйняттям себе як оточену ворожими державами і, ймовірно, вважатиме, що вона все ще втягнута в постійну битву із Заходом».⁸⁷

Нідерланди, відповідно, мають намір допомогти Україні захиститись від російської агресії задля зміцнення норм світового порядку, а також підсилити обороноздатність Києва як елементу стримування РФ. Стратегія щодо України, над якою працює уряд Королівства, передбачає середньострокову підтримку для захисту та відновлення контролю над окупованими територіями і довгострокову допомогу, що зосереджена на підсиленні українських оборонних спроможностей та зміцнення інтепераційності з НАТО та європейськими безпековими системами.⁸⁸

Відтак, у разі успішного менеджменту потенційних ризиків з боку українського уряду, варто очікувати, що Гаазьки арсенали залишаться відкритими для українських збройних сил, а уряд Королівства продовжить бути важливим адвокатом України серед інших членів Північноатлантичного альянсу.

---

⁸⁶ Eurobarometer — EU challenges and priorities in 2023: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3092>

⁸⁷ 24/2 — The Russian attack on Ukraine: a turning point in history: <https://english.aivd.nl/publications/publications/2023/03/17/24-2---the-russian-attack-on-ukraine-a-turning-point-in-history>

⁸⁸ AIV-briefadvies: de Oekraïne-oorlog als geopolitieke tijdschok: <https://www.adviesraadinternationalevraagstukken.nl/documenten/publicaties/2022/10/20/aiv-briefadvies-de-oekraïne-oorlog-als-geopolitieke-tijdschok>